

جرم رشوه در قانون مجازات اسلامی

تالیف

علی جعفری

ویراستار

امیر اسدی

انتشارات قانون یار

۱۳۹۶

سرشناسه	: جعفری، علی، ۱۳۲۲ -
عنوان و نام پدیدآور	: جرم رشوه در قانون مجازات اسلامی / تالیف علی جعفری؛ ویراستار امیر اسدی.
مشخصات نشر	: تهران: قانون پارس، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ۱۳۴ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۸۷۹۶-۴۷-۳
وضعیت فهرست نویسی	: فنیبا
یادداشت	: کتابنامه:ص: ۱۳۳-۱۲۹.
موضوع	: رشوه (فقه)
موضوع	: Bribery (Islamic law)
موضوع	: رشوه -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام
موضوع	: Bribery -- Religious aspects -- Islam
موضوع	: رشوه -- قوانین و مقررات
موضوع	: Bribery -- Law and legislation
شناسه افزوده	: اسدی، امیر. - ۱۳۶۰ - ویراستار
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۶ ج ۲/۴: BP۱۹۰۱۶
رده بندی دیویی	: ۲۹۷/۳۷۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۷۳۸۱۴

انتشارات قائم‌یاری

جرم رشوه در قانون مجازات اسلامی

تألیف: علی جعفری

ویراستار: امیر اسدی

ناشر: قانون یاری

ناظر فنی: محسن حسینی

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۶

شمارگان: ۱۱۰۰ جلد

قیمت: ۱۸۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۷۹۶-۴۷-۳

مرکز پخش: تهران، میدان انقلاب، خ منیری جاوید، پلاک ۹۲

تلفن: ۶۶۹۷۳۹۶۰ کتابفروشی رسولی (چراغ دانش سابق)

فهرست مطالب

۷	بیشگفتار
۹	فصل اول
۹	کلیات
۲۷	فصل دوم
۲۷	رشوه در فقه امامیه
۸۳	فصل سوم
۸۳	رشوه در حقوق و قانون مجازات اسلامی
۱۲۹	فهرست منابع

www.ketaboo.ir

پیشگفتار

بنا به ضرورت این کتاب و بررسی جوانب فقهی و حقوقی موضوع رشوه، که یکی از مهمترین موضوعات اداری در نظام حکومتی ما و سایر حکومتها در طول تاریخ بوده این کتاب تهیه و سعی گردیده تا حد امکان مطالب مربوط به آن به صورت مستند مورد بررسی قرار گیرد. اما با توجه به اهمیت شناخت چنین موضوعی، کتاب و یا رساله مشخص و مدون فقهی و حقوقی در این رابطه وجود نداشته، از این رو بر آن شدیم تا با انجام کتابی در این زمینه خلأ موجود تا - لدی پر نماییم. در مورد حرمت رشوه میان فقیهان اسلامی در مورد اینکه آیا رشوه حرام است و یا حرام نیست همه آنها اجماع دارند، که رشوه حرام است و فقط در چند مسئله جزئی با هم اختلاف نظر دارند از جمله اینکه اگر رشوه دهنده برای رسیدن به حق خود چاره ای جز رشوه نداشته باشد که در این صورت، تنها رشوه گیرنده مرتکب فعل حرام است و بعضی از فقها همین مورد را نیز حرام دانسته اند. رشوه در لغت به معنای وجه یا مالی است که برای ابطال حق و احقاق باطل پرداخت می شود، لکن در اصطلاح قانون قبول وجه یا مالی است که کارکنان دولت و یا سایر کارکنان سبب انجام وظیفه دریافت می کنند با توجه به تعریف فوق هبه، هدیه، تحفه، قرض الحسنه مشمول حکم این ماده نمی شوند. رشوه اگر چه از دیر باز در جوامع موضوعیت داشته و در هر دوره تاریخی برای مبارزه و برخورد با آن وضع شده است اما نمی توان انکار کرد که این جرم در عصر ما و با ویژه با گسترده شدن سیستمهای اداری و ابعاد وسیع نیازهای انسانی از رنگ و لعاب دیگری بر آن در شده است. این راه هم ناگفته نگذاریم که رشوه گرچه در اصل در مورد « قضاوت قضات » گسترش یافته، اما یکی از کاربردی ترین مسائل در جامعه امروزی می باشد که از نظر فقهی و حقوقی معنی وسیعی دارد. و هر کسی که پول، هدیه، انعام و بخشش و یا حتی خدمتی را به هر اسم و هر عنوان از کسی دریافت دارد که در مقابل آن حق را باطل کند یا باطلی را حق نماید یا نوبتی را بر هم زند و یا برای کاری که جزء وظایف و مسؤولیتهای اوست چیزی دریافت دارد در مفهوم وسیع رشوه داخل است و همه اینها گناه و حرام می باشد. رشوه، سدای محکم و مانعی بزرگ در راه

اجرای عدالت اجتماعی محسوب می شود. رشوه، یکی از دامهای درآمد نامشروع و کسب ثروتهای کلان یکسویه است. دین اسلام که همواره به خاطر نحوه نگرش خاص خود به جامعه و انسان، آیینی کامل و مترقی به شمار می آمده، مسأله رشوه را از نظر دور نداشته و با شیوه های عملی و نظری کوشیده است تا ریشه های این کردار زشت را در ضمیر افراد و در عمق جامعه بخشکاند. مبارزه با این بلای عظیم که دنیای امروز را فرا گرفته کار آسانی نیست و از هر بلا و بیماری و جنگی خطرناکتر است چرا که با معیارهای مادی نمی توان با آن به مقابله برخاست، بلکه در درجه اول آموزشهای فرهنگی و از همه مهمتر ایمان نیرومند الهی و دینی لازم است. مردم باید آموزش ببینند، و بدانند که اگر این بلا گسترش پیدا کند همه در عذاب و زحمت خواهند بود و زمانی که در اجتماع برای همه مشکل و طاقت فرسا و مرگبار خواهد شد همه باید آموزش ببینند و بدانند که رشوه خواری دنیا و آخرت انسان را تباہ و پیشگاه خدا روسپاه می کند. و از نظر تقی زار رشاء و ارتشاء از جمله جرائم عمومی هستند که از نظر شرع مقدس اسلام، ارتکاب آنها مذموم واپسند شمرده شده است، به طوری که شارع در این خصوص مقرر داشته: "الراشي والمرسئى كلاهما فى النار". رشوه هم در دین اسلام و هم در عرف جامعه ما امری بسیار ناپسند تلقی می شود و حتی قبل از پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی کمتر کسی حاضر می شد چنانچه مرتکب این کار خلاف و مذمومی گردیده بود کسی از آن آگاه شود اما متأسفانه در حال حاضر گویا رشتۀ این کار خاصیت خود را از دست داده از همین رو برای مقابله باندها و تشکیلات موجود در برجام، وزارت، قانونگذار ماده ۴۴۱ م. ۱. ک، را وضع و تصویب نموده است به موجب ماده ۴۴۱ م. ۱. ک. کسانی که با تشکیل یا رهبری شبکه چند نفری به امر ارتشاء اختلاس و اسبدراری مبادرت ورزند علاوه بر ضبط کلیه اموال منقول و غیرمنقول که از طریق رشوه کسب کرده اند به نفع دولت و استرداد اموال مذکور، به دولت یا افراد به جزای نقدی معادل مجموع آن اموال و انفصال دائم از خدمات دولتی و حبس از پانزده سال تا ابد محکوم می شوند و در صورتی که مصداق مفسد فی الارض باشند مجازات آنها مجازات مفسد فی الارض خواهد بود.